

ימי עיון בתנ"ך תשע"ט

שם השיעור (שיעור מס' 11) - הגם שאול בנביאים

שם המרצה (כתובת דוא"ל) - אליעזר קשתיאל

"הגם שאול בנביאים"

א. שמואל א פרק י

(א) וַיִּקַּח שְׂמוּאֵל אֶת-פָּה הַשֶּׁמֶן וַיִּצַק עַל-רֵאשׁוֹ וַיִּשְׁקָהוּ וַיֹּאמֶר הֲלוֹא כִּי-מִשְׁחָךְ יִקְנֶה עַל- נַחֲלָתוֹ לְנֶגִיד: (ב) בְּלִכְתָּךְ הַיּוֹם מֵעַמְדִי וּמִצֵּאתִי שְׁנֵי אַנְשִׁים עִם-קִבְרֵת רַחֵל בְּגִבּוֹל בְּנֵימֵן בְּצֹלְצַח וְאֶמְרוּ אֵלָיךְ נִמְצְאוּ הָאֲתָנוֹת אֲשֶׁר הִלַּכְתָּ לְבַקֵּשׁ וְהָיָה נָטַשׁ אֲבִיךָ אֶת-דְּבָרֵי הָאֲתָנוֹת וְדָאָג לָכֶם לֵאמֹר מָה אַעֲשֶׂה לְבָנִי: (ג) וְחִלַּפְתָּ מִשֵּׁם וְהָלָאָה וּבָאתְ עַד- אֵלּוֹן תְּבוֹר וּמִצְאוּךָ שָׁם שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים עֲלִים אֶל-הָאֱלֹהִים בֵּית-אֵל אֶחָד נִשְׂאוּ שְׁלֹשָׁה גְדִיִּים וְאֶחָד נִשְׂא שְׁלֹשֶׁת כִּפְרוֹת לָחֶם וְאֶחָד נִשְׂא גִבְלֵי-יוֹן: (ד) וּשְׂאֵלוּ לָךְ לְשִׁלּוֹם וְנִתְּנָה לָךְ שְׁתֵּי-לָחֶם וְלִקְחָתְ מִיָּדָם: (ה) אַחֵר כֵּן תְּבוֹא גִבְעַת הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר-שָׁם נִצְבִי פְּלִשְׁתִּים וַיְהִי כְּבָאָךְ שָׁם הָעִיר וּפְגַעְתְּ חֶבֶל נְבִיאִים יְרִדִים מִהַבְּמָה וּלְפָנֵיהֶם גִּבְלֵי וְתָרַח וְחִלִּיל וְכֹזֵר וְהֵמָּה מִתְּנַבְּאִים: (ו) וְצִלְחָה עֲלֶיךָ רוּחַ יְקֹוֹק וְהִתְנַבֵּית עִמָּם וְנִהְפַכְתָּ לְאִישׁ אַחֵר:

(י) וַיָּבֵאוּ שָׁם הַגִּבְעָתָה וְהִנֵּה חֶבֶל-נְבִיאִים לִקְרֹאתוֹ וַתְּצִלַח עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים וַיִּתְנַבֵּא בְּתוֹכָם: (יא) וַיְהִי כִּלְיֹודְעוֹ מֵאֲתָמוֹל שְׁלֹשׁוֹם וַיֵּרְאוּ וְהִנֵּה עִם-נְבִיאִים נִבָּא וַיֹּאמֶר הֲעִם אִישׁ אֶל-רַעְוֹ מֵהַ-זֶּה הִנֵּה לְבֹן-קִישׁ הַגֵּם שְׂאֹול בְּנִבְיָאִים:

ב. שמואל א פרק יח

(י) וַיְהִי מִמְחֻרָת וַתְּצִלַח רוּחַ אֱלֹהִים וַתְּצִלַח עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים וַיִּתְנַבֵּא בְּתוֹךְ-הַבָּיִת וַדָּוִד מִגֵּן בְּיָדוֹ כְּיוֹם בְּיָוִם וְהַחֲנִית בְּיָד- שְׂאֹול: (יא) וַיִּטַּל שְׂאֹול אֶת-הַחֲנִית וַיֹּאמֶר אַכֶּה בְּדָוִד וּבְקִיר וַיִּסַּב דָּוִד מִפְּנֵי פִעְמֵיָם:

שמואל א פרק יט

(ט) וְתִהְיֶה רוּחַ יְקֹוֹק וְרַעַה אֶל-שְׂאֹול וְהוּא בְּבֵיתוֹ יוֹשֵׁב וְחֲנִיתוֹ בְּיָדוֹ וַדָּוִד מִגֵּן בְּיָדוֹ: (י) וַיִּבְקֶשׁ שְׂאֹול לְהַכּוֹת בְּחֲנִית בְּדָוִד וּבְקִיר וַיִּפְטֹר מִפְּנֵי שְׂאֹול וַיֵּרַךְ אֶת-הַחֲנִית בְּקִיר וַדָּוִד גָּס וַיִּמְלֹט בַּלַּיְלָה הַהוּא:

ג. תלמוד בבלי מסכת זבחים דף נד עמוד ב

דרש רבא, מאי דכתיב: וילך דוד ושמואל וישבו בנויות ברמה, וכי מה ענין נביות אצל רמה?

אלא, שהיו יושבין ברמה ועוסקין בנויו של עולם, אמרי, כתיב: וקמת ועלית אל המקום, מלמד שבית המקדש גבוה מכל ארץ ישראל, וארץ ישראל גבוהה מכל ארצות, לא הוו ידעי דוכתייה היכא, אייתו ספר יהושע, בכולהו כתיב: וירד ועלה הגבול ותאר הגבול, בשבט בנימין ועלה כתיב וירד לא כתיב, אמרי: שמע מינה הכא הוא מקומו. סבור למבנייה בעין עיטם דמדלי, אמרי: ניתתי ביה קליל, כדכתיב: ובין כתפיו שכן. ואיבעית אימא: גמירי, דסנהדרין בחלקו דיהודה ושכינה בחלקו דבנימין, ואי מדליין ליה מתפליג טובא, מוטב דניתתי ביה פורתא, כדכתיב: ובין כתפיו שכן.

ד. אלשיך שמואל א פרק י

וגם זה רמז לו פה שמואל באות השלישי, (ה) שפגע חבל נביאים (ו) ויתנבא גם הוא עמהם עד יאמרו הגם שאול בנביאים, למען יזכור האות הזה ברודפו אחר דוד אשר היה עם שמואל, ואז על ידי להקת נביאים נבא, ויפשט מכל ענייני העולם ויסכים ויאמר כי מן השמים נהיה הדבר, ולא ירדפנו עוד, ולא כן עשה: והורה שמואל שעל ידי

ימי עיון בתנ"ך תשע"ט

רמז (ז) האותות האלה, אם ישים אליהם לבו יצלח במלוכה. ובדבר הזה מצאנו ראינו טוב טעם ודעת אל אומרם בענין התנבאו שאול ושלוחיו בלכתו ביתה שמואל לקחת את דוד להמיתו, כי שם נאמר (לקמן יט כד) (כי) על כן יאמרו הגם שאול בנביאים, כי הלא יקשה כי לא על הפעם ההיא נאמר, כי אם על היום אשר אמר שמואל שיפגע חבל נביאים יורדים מהבמה ויתנבא אתם, ושם נאמר (פסוק יב) כי על כן היתה למשל הגם שאול בנביאים, ואם כן איך יאמר אחרי זמן רב בשובו להתנבא עם נביאים, ברדפו אחרי דוד ויתנבא בית שמואל, כי על הפעם ההיא היה למשל הגם שאול בנביאים. אך במאמרנו יתיישב, כי מה שאירע לו פה בלכתו מעם שמואל במשחו אותו שהתנבא עד אומרם הגם שאול כו', היה סימן על מה שהיה עתיד לעשות ברודפו אחרי דוד, ומספר הכתוב שנרמז ולא חש. וזהו אומרם בפעם השנית על כן היה למשל הגם שאול כו', כלומר על המעשה הזה שהיה עתיד למשל מאז נמשח, הגם שאול כו', ולא חש כי הנה ויברח דוד מניות ברמה כו', (לקמן כ א) ולא שב מלרודפו פעמים רבות כמפורש בכתובים שאחרי כן. הנה זה הוא ענין כללות הכתובים ברמז דרך כלל:

מלבי"ם שמואל א פרק יט

(כד) ויפשט. ועת בא לפני שמואל גבר עליו השפע מאד עד פשט בגדי מלכות, כי כשל כח הגוף משאתם עת לבשה נפשו מלכות אלהים: ויתנבא גם הוא לפני שמואל. במעלה יותר ממה שהתנבא בדרך, וזאת שנית שנפל ערום על פניו כל היום והלילה כי לא סר הרוח ממנו, מה שלא היה כן למלאכיו שהתנבאו רק לפרקים כברק הנוצץ ומתכסה: על כן יאמרו. ר"ל בזה התחזק שנית המשל שהושם בפי כולם על כל המתנבא בלא הכנה, לאמר עליו הגם שאול בנביאים (כנ"ל ס' י), כי הגם שגם מלאכי שאול נבאו, אחר שהיה זה רק שעה קטנה ורק לפני שמואל לא היה למשל, משא"כ שאול שנבא זמן ארוך יום ולילה וגם טרם הגיע אל הנביא, לכן רק הוא היה למשל לא זולתו: